



*Міністерство охорони здоров'я України  
Міністерство освіти і науки України  
Національний фармацевтичний університет  
Кафедра менеджменту, маркетингу та  
забезпечення якості у фармації*



## **МАТЕРІАЛИ**

**XII науково-практичної internet-конференції з міжнародною участю  
«МЕНЕДЖМЕНТ ТА МАРКЕТИНГ У СКЛАДІ  
СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ, НАУКИ, ОСВІТИ,  
ПРАКТИКИ»  
(19 березня 2026 р.)**



## **MATERIALS**

**of XII scientific and practical internet-conference  
with international participation  
«MANAGEMENT AND MARKETING IN THE MODERN  
ECONOMY, SCIENCE, EDUCATION AND PRACTICE»  
(19 March 2026)**

**Харків**

**2026**

УДК 615.12:656.052:614.8:656.1:615.065(410)

**ДОСВІД ГРОМАДСЬКИХ АПТЕК ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ЩОДО  
ЗАПОБІГАННЯ КЕРУВАННЮ ТРАНСПОРТНИМ ЗАСОБОМ  
ПІД ВПЛИВОМ ЛІКАРСЬКИХ ПРЕПАРАТІВ**

**Болдарь Г.Є.**

**Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна**

socpharm@nuph.edu.ua

**РЕЗЮМЕ**

У статті узагальнено різні види аптечних послуг у Великій Британії, в межах яких фармацевти надають консультації щодо впливу ліків на здатність керувати транспортом. Проаналізовано основні положення законодавства Об'єднаного Королівства щодо кримінальної відповідальності за водіння під час перебування під дією наркотиків («drug driving»). Висвітлено особливості участі громадських аптек Великої Британії у національній урядовій інформаційній кампанії «Think! Drug Drive campaign evaluation».

**Ключові слова:** фармацевт, громадське здоров'я, дорожньо-транспортна пригода, вплив лікарських засобів, водій, керування, інформаційна кампанія.

**SUMMARY**

The article summarises various types of pharmacy services in the Great Britain, within which pharmacists provide advice on the impact of medicines on the ability to drive. It analyses the main provisions of United Kingdom legislation on criminal liability for driving under the influence of drugs («drug driving»). It highlights the involvement of community pharmacies in the Great Britain in the national government information campaign «Think! Drug Drive campaign evaluation».

**Key words:** pharmacist, public health, road traffic accident, influence of drugs, driver, driving, information campaign.

**Вступ.** Дорожньо-транспортні пригоди (ДТП) є глобальною проблемою громадського здоров'я. За даними Всесвітньої Організації Охорони Здоров'я (ВООЗ) приблизно 1,19 мільйона людей щороку гине з цієї причини [1]. Керування транспортним засобом під впливом алкоголю, психоактивних речовин чи наркотиків збільшує ризик аварії, яка призводить серйозних травм або смерті. У випадку керування транспортним засобом під впливом наркотиків ризик ДТП зростає різною мірою залежно від вживаного психоактивного препарату. Так, ризик смертельної аварії серед тих, хто вживав амфетаміни, приблизно в 5 разів вищий, ніж у тих, хто цього не робив [1]. ВООЗ наголошує, що до заходів профілактики дорожньо-транспортного травматизму відноситься підвищення обізнаності населення [1]. Фармацевти громадських аптек у Великій Британії залучені до реалізації цього напрямку державної політики.

**Мета дослідження.** Висвітлити досвід громадських аптек Великої Британії щодо запобігання керуванню транспортними засобами під впливом лікарських препаратів для подальшої розробки потенційно корисних для впровадження в Україні юридико-організаційних механізмів.

**Матеріали та методи досліджень.** Матеріалами дослідження стало законодавство Великої Британії; наукова література, у т.ч. статті, які містяться в академічних базах PubMed Central, Springer Nature Link та MEDLINE; інформаційні матеріали з офіційних веб-сайтів ВООЗ, Міжнародної фармацевтичної федерації (FIP), державних органів Великої Британії, представницького органу власників англійських громадських аптек «Community Pharmacy England» тощо.

Під час виконання роботи використано такі методи: пошуковий – для відбору статей в базах PubMed Central, Springer Nature Link та MEDLINE за допомогою ключових слів; системно-аналітичний – застосовано під час відфільтрування результатів пошуку за релевантністю; контент-моніторинг – використано для вивчення інформації, представленої на веб-сайтах установ та організацій; контент-аналіз – став у нагоді при з'ясуванні змісту основних положень нормативно-правових актів (НПА) та інших документів, наукових

джерел; формально-логічний – для тлумачення окремих правових норм; синтезу – з метою формулювання узагальнень, висновків та аргументів; історичний – для вивчення основних етапів формування законодавства про заборону керування транспортним засобом під впливом лікарських препаратів.

**Результати досліджень.** Вплив вживання психоактивних речовин водіями на кількість ДТП протягом останніх десятиліть привертав увагу вчених, фармацевтів, правоохоронців та політиків. Аналіз статей, що індексується базами PubMed Central, Springer Nature Link та MEDLINE, дозволяє констатувати наявність достатньої кількості досліджень, які свідчать про прямий зв'язок між вживанням ЛЗ та ризиком аварій, обумовлених впливом препаратів на водія. Враховуючи цей факт, у 2004 р. Міжнародна фармацевтична федерація прийняла Заяву про професійний стандарт щодо відпуску лікарських засобів (ЛЗ), які впливають на здатність керувати транспортними засобами, а у 2014 р. цей документ був перетворений на рекомендації FIP [2]. У сучасних документах ВООЗ підкреслюється, що до ліків, які підвищують небезпеку при керуванні транспортним засобом, седативні, транквілізатори (бензодіазепіни), опіюїдні знеболювальні, снодійні [1].

За даними Міністерства транспорту 12% серйозних ДТП у Великій Британії трапляються через те, що стан здоров'я людини вплинув на керування автомобілем. Це приблизно кожна восьма серйозна аварія [3]. Саме тому британське Агентство з ліцензування водіїв та транспортних засобів (DVLA) – державний орган, якій відповідає за водійські посвідчення та реєстрацію транспортних засобів, дуже серйозно ставиться до розкриття медичної інформації. DVLA веде детальний список із 118 захворювань, які водії повинні декларувати. Цей великий перелік включає від поширених захворювань, таких як діабет, до рідкісних неврологічних розладів. Водії зобов'язані повідомляти DVLA про будь-який стан, який може вплинути на безпеку водіння [3].

У березні 2015 р. у Великої Британії набули чинності зміни «Section 5A» до Закону Великої Британії «Про дорожній рух» («Road Traffic Act 1988»). Закон

«Section 5A» у літературі отримав назву «Drug driving». Відповідно до цього Закону визнається злочином керування транспортним засобом з певним легальним контрольованим наркотиком в організмі, якщо частка цієї речовини перевищує максимальну дозовану законом межу [4]. Встановлені вищеназваним НПА максимально дозовані норми для ЛЗ, наведені у табл. 1 [5].

Таблиця 1.

**Максимальних дозовані дози контрольованих речовин  
відповідно до Закону про «Drug driving».**

№ з/п	Назва речовини	Максимально дозволений ліміт у крові (мкг/л)
1	клоназепам	50
2	діазепам	550
3	флунітразепам	300
4	лоразепам	100
5	метадон	500
6	морфін	80
7	оксазепам	300
8	темазепам	1000

У 2015 р. Міністерство транспорту Великої Британії розпочало національну інформаційну кампанію «Think! Drug Drive campaign evaluation» з метою поширення серед населення знань про нові законодавчі вимоги [6]. Міністерство опублікувало прес-реліз, у якому закликала аптеки підтримати цю кампанію, щоб допомогти відвідувачам зрозуміти зміни до законодавства про керування транспортними засобами під впливом наркотичних та психотропних ЛЗ [7]. У цьому документі вказувалося, що нове правопорушення було запроваджено урядом для боротьби з тими безвідповідальними людьми, які продовжують зловживати наркотиками та керувати автомобілем.

Уряд звернувся до медичних та фармацевтичних працівників з проханням долучитися до проведення кампанії «Think! Drug Drive campaign evaluation» з

лютого 2015 р. шляхом: 1) інструктажів фармацевтичних команд з використанням опублікованих Міністерством транспорту матеріалів, щоб вони розуміли наслідки нового правопорушення для пацієнтів; 2) роз'яснення населенню нових правил для того, щоб люди, які приймають рецептурні або безрецептурні ліки згідно з рекомендаціями, не постраждають від дії Закону; 3) розміщення інформаційних матеріалів онлайн, через соціальні мережі та у приміщеннях аптек, наприклад, плакатів, наліпок-нагадувань на пакетах з рецептами, вітринах та полицях [7]. Ці матеріали стали доступні аптекам для замовлення у січні 2015 р.

Для того, щоб розкрити роль громадських аптек Великої Британії щодо запобігання керуванню транспортним засобом під впливом лікарських препаратів, доцільно висвітлити організаційно-правові особливості системи замовлення та фінансування аптечних послуг у Великій Британії. В цій державі вони поділяються на декілька груп [8].

Основні (базові) національні послуги (Essential services) надаються всіма власниками аптек і замовляються Національною службою здоров'я (НСЗ) Англії відповідно до Контрактної рамкової системи для громадських аптек (Community Pharmacy Contractual Framework, CPCF) [8]. У свою чергу розширені (Advanced services) та національні розширені послуги (National Enhanced Services) можуть надаватися всіма аптеками після виконання вимог акредитації та за замовленням НСЗ [9, 10]. Варто підкреслити, що сплачувати за основні та розширені аптечні послуги з державного бюджету на національному рівні дозволяє Контрактна рамкова система громадських аптек, а на місцевому рівні – Інтегрована система охорони здоров'я. Регіональні команди НСЗ Англії відповідають за моніторинг надання основних (базових) та національних розширених послуг [8]. Що стосується місцевих послуг (Locally commissioned services), то замовляються: органами місцевої влади (Local Authorities) або місцевими представництвами НСЗ (Integrated Care Boards (ICBs) відповідно до потреб місцевого населення [11].

Відмітимо, що законодавство Об'єднаного Королівства реагує на зміну соціально-економічної ситуації, яка обумовлює введення нових або припинення певних аптечних послуг. Так, у 2015 р. ще діяла розширена послуга «Medication Use Review (MUR)», яка сплачувалася НСЗ. В рамках послуги MUR фармацевти мали можливість індивідуально розповідати пацієнтами про побічні ефекти від застосування ліків та їх вплив на безпеку при керуванні автомобілем.

Проведений аналіз сучасних аптечних послуг у Великій Британії дозволяє стверджувати, що сьогодні надання подібних консультацій можливо в межах різних видів послуг. Зокрема, до основних послуг цієї категорії відносяться наступні: служба виписних ліків (Discharge Medicines Service, DMS), повторний рецептурний відпуск ліків та eRD (Repeat Dispensing and eRD), аптека здорового способу життя (Healthy Living Pharmacies, HLP), громадське здоров'я (пропаганда здорового способу життя) (Public health (promotion of healthy lifestyles) [8, 12].

Розширеними національними послугами, які дозволяють вищезгадані консультації для пацієнтів, є: супровід новопризначених ЛЗ (New Medicine Service, NMS), «Pharmacy First service», служба виписних ліків» (Discharge Medicines Service, DMS) [8, 10]. Серед місцевих послуг, що охоплюють допомогу відвідувачам з безпечного застосування ліків, можна виділити оцінку ЛЗ та підтримку прихильності до лікування (Medicines assessment and compliance support), а також оптимізацію застосування ЛЗ (Medicines optimization) тощо [11]. Слід підкреслити, що сьогодні британські аптеки зобов'язані взяти участь у 2 національних інформаційних кампаніях з охорони здоров'я та 2 місцевих кампаніях, які обирає ІСВ [12].

Заслуговує на увагу те, що у Великій Британії не настає кримінальна відповідальність у тому разі, якщо особа: 1) приймали наркотичні чи психотропні ЛЗ за призначенням медичного працівника; 2) дотримувалася порад щодо прийому (доза, строків тощо). Для цього пацієнтам радять мати при собі підтверджуючі медичні документи (рецепт, інструкцію до препарату

тощо), які можна пред'явити поліції. Це називають «медичний захист» («Medical Defence») [13, 14].

**Висновки.** Дослідження досвіду роботи громадських аптек у Великій Британії свідчить про успішні практики залучення фармацевтів до надання пацієнтам інформації про потенційний вплив будь-яких ліків, які їм призначені або приймаються, на їхню здатність керувати транспортними засобами. Фармацевти мають можливість розповісти пацієнтам про це під час консультацій в межах різних видів послуг, які фінансуються з державного або місцевого бюджетів. Аптеки також беруть участь у інформаційних кампаніях з цього напрямку, що підкреслює важливу соціальну функцію, яку виконують фармацевтичні працівники у підтримці законодавчих ініціатив щодо зміцнення громадського здоров'я та благополуччя нації.

#### Список використаних джерел

1. Road traffic injuries. World Health Organization. 13.12.2023. URL: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/road-traffic-injuries> (Date of access: 02.03.2026).
2. Evaluation of guideline implementation for dispensing driving-impairing medicines by National Pharmacy Organizations / H. de Gier et al. *Exploratory Research in Clinical and Social Pharmacy*. 2024. Vol. 13. DOI: 10.1016/j.rcsop.2024.100415.
3. Driving With Medical Conditions: A 2025 Guide. URL: [https://pegasuscouriers.co.uk/ro/2025/07/medical-conditions-and-driving/?utm\\_source](https://pegasuscouriers.co.uk/ro/2025/07/medical-conditions-and-driving/?utm_source) (Date of access: 02.03.2026).
4. Drug Driving and The Law. Drug Driving Laws in England Wales. URL: <https://www.drugdriving.org.uk/> (Date of access: 03.03.2026).
5. Drug Driving and The Law. Drug Driving limits. URL: <https://www.drugdriving.org.uk/drug-driving-limit.php> (Date of access: 03.03.2026).

6. Think! Drug Drive campaign evaluation. 2015. URL: <https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a74e9d1ed915d3c7d528eda/think-drug-drive-evaluation-2015.pdf> (Date of access: 04.03.2026).
7. Pharmacies asked to support drug driving campaign / Medicines Healthcare products Regulatory Agency. 2014. URL: <https://www.gov.uk/government/news/pharmacies-asked-to-support-drug-driving-campaign> (Date of access: 04.03.2026).
8. Community Pharmacy England. National Pharmacy Services. 2025. URL: <https://cpe.org.uk/national-pharmacy-services/> (Date of access: 05.03.2026).
9. Community Pharmacy England. Advanced services. 2026. URL: <https://cpe.org.uk/national-pharmacy-services/advanced-services/> (Date of access: 05.03.2026).
10. Community Pharmacy England. National Enhanced Services. 2026. URL: <https://cpe.org.uk/national-pharmacy-services/national-enhanced-services/> (Date of access: 05.03.2026).
11. Community Pharmacy England. Locally commissioned services. 2026. URL: <https://cpe.org.uk/lpcs-and-local/locally-commissioned-services/> (Date of access: 05.03.2026).
12. Guidance Community Pharmacy Contractual Framework: 2024 to 2025 and 2025 to 2026. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/community-pharmacy-contractual-framework-2024-to-2025-and-2025-to-2026/community-pharmacy-contractual-framework-2024-to-2025-and-2025-to-2026> (Date of access: 06.03.2026).
13. Drug Driving and The Law. Drug Driving Defence. URL: <https://www.drugdriving.org.uk/drug-driving-defence.php> (Date of access: 06.03.2026).
14. Drugs and driving: the law. GOV.UK. URL: <https://www.gov.uk/drug-driving-law> (Date of access: 07.03.2026).